

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 181g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din articolul 52 alin. (5) din Codul de procedură civilă
(*imposibilitatea recuzării judecătorului care soluționează
cererea de recuzare a altui judecător [2]*)

CHIȘINĂU
15 decembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 10 noiembrie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 15 decembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „recuzarea judecătorului căruia i s-a încredințat verificarea temeiniciei recuzării declarate unui alt judecător” din articolul 52 alin. (5) din Codul de procedură civilă, ridicată de dl avocat Vasile Lungu, în interesele dlui Constantin Vornicu, parte în dosarul nr. 2-2522/2020, pendinte la Judecătoria Ungheni.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, de dl judecător Dumitru Racoviță de la Judecătoria Ungheni.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Ungheni (judecător Mariana Stratan) se află cauza civilă inițiată de dna Silvia Vornicu și dl Constantin Vornicu împotriva nei Mariana Armasari și dlui Anatolie Armasari și S.R.L. „Transibir Grup”, precum și S.R.L. „Arvo-Trans” (în proces de insolvență), în calitate de intervenient accesoriu, privind încasarea unei sume.

4. Dl avocat Vasile Lungu a depus, în interesele dlui Constantin Vornicu, o cerere de recuzare împotriva nei judecător Mariana Stratan pentru că aceasta a admis anexarea unor înscrisuri la materialele cauzei, pe care inițial le-a respins din cauza omiterii termenului acordat în faza de pregătire a cauzei. Cererea de recuzare a fost distribuită spre soluționare dlui judecător Dumitru Racoviță.

5. Dl avocat Vasile Lungu a depus o cerere de recuzare și împotriva dlui judecător Dumitru Racoviță. În susținerea cererii, dl avocat a menționat că judecătorul Dumitru Racoviță a examinat, în calitate de instanță de insolvență, înscrisurile în discuție în procesul de insolvență intentat în privința debitorului S.R.L. „Arvo-Trans”.

6. În cadrul procesului, dl avocat Vasile Lungu a ridicat excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 52 alin. (5) din Codul de procedură civilă, care prevăd că judecătorul care soluționează cererea de recuzare a altui judecător nu poate fi recuzat.

7. Judecătoria Ungheni a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedesește prin lege.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă sunt următoarele:

Articolul 52

Declarațiile de recuzare și de abținere de la judecată

„[...]

(5) În proces nu se admite înaintarea repetată a recuzării aceluiași judecător și pentru aceleași motive dacă anterior recuzarea lui a fost respinsă. De asemenea, nu se admite: recuzarea judecătorului din suspiciune în imparțialitatea lui dacă nu sânt cunoscute temeiurile de drept și de fapt pentru înaintarea recuzării; **recuzarea judecătorului căruia i s-a încredințat verificarea temeiniciei recuzării declarate unui alt judecător**; recuzarea judecătorilor care nu sânt implicați în examinarea cauzei.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul sesizării susține că textul contestat nu permite recuzarea judecătorului care soluționează cererea de recuzare a altui judecător, deși articolele 50 și 52 alin. (1) din Codul de procedură civilă obligă judecătorul să se abțină de la examinarea cauzei, dacă există motive de recuzare.

11. Autorul afirmă că în condițiile normei contestate rezultă că judecătorul care soluționează recuzarea altui judecător nu are posibilitatea să se abțină de la judecarea cauzei potrivit mormelor menționate *supra*.

12. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, textul contestat din articolul 52 alin. (5) din Codul de procedură civilă este contrar articolelor 1 alin. (3) din, 4, 20, 23, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor Parlamentului, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate ridicată de reprezentantul părții în proces este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie unele prevederi din articolul 52 alin. (5) din Codul de procedură civilă, care stabilesc că judecătorul care soluționează cererea de recuzare a altui judecător nu poate fi recuzat.

17. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă în care a fost recuzat judecătorul care trebuia să soluționeze cererea de recuzare a altui judecător. Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate pot fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

18. Curtea constată că prevederile contestate au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate, fiind pronunțată Decizia de inadmisibilitate nr. 10 din 1 februarie 2022. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că, de principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a se solicita controlul de constituționalitate al unor prevederi din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea (a se vedea DCC nr. 131 din 19 noiembrie 2020, § 20).

19. Curtea observă că autorul excepției, deși a făcut trimitere la incidența articolelor 1 alin. (3), 4, 23 și 26 din Constituție, a prezentat critici de neconstituționalitate similare cu cele examinate în Decizia de inadmisibilitate nr. 10 din 1 februarie 2022.

20. Cu ocazia examinării unor prevederi similare din Codul de procedură penală, Curtea a menționat că procedura de soluționare a unei cereri de recuzare nu îmbracă forma unui contencios care să reclame un tratament jurisdicțional, fiind vorba de o chestiune de administrare a actului de justiție. Procedura cercetării și judecării cererii de recuzare este o procedură incidentală, al cărei obiect este distinct de obiectul propriu al procesului penal la care se referă. Această procedură nu are un caracter jurisdicțional penal în

sens material, ci un caracter administrativ-judiciar. Curtea a mai subliniat că regulile procedurale în materie de recuzare nu sunt reguli de drept comun privind judecarea în fond a cauzei. Ele au un caracter special, de verificare a conformității motivelor invocate de recuzare și abținere cu cele prevăzute de lege (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 62 din 19 septembrie 2016, §§ 30-31).

21. Totodată, Curtea reiterează că declanșarea unei proceduri de recuzare succesive ar forma un cerc vicios care ar împiedica examinarea cu celeritate a cauzei și ar încălca drepturile celorlalți participanți la proces. Așadar, textul contestat vizează o procedură integrată procesului în curs de judecată, al cărei scop este tocmai asigurarea desfășurării rezonabile a judecății și nicidecum încălcarea principiilor procesului echitabil. Curtea notează că rațiunea unei astfel de reglementări constă în necesitatea asigurării continuității activității jurisdicționale. În caz contrar, există riscul ca instituția recuzării să se transforme într-un instrument care ar pune în pericol judecarea cauzei într-un termen rezonabil (DCC nr. 10 din 1 februarie 2022, §§ 22-23).

22. Referitor la afirmația autorului menționată *supra* la § 10, Curtea observă că obligațiunea judecătorului de a se abține de la judecată este reglementată de articolul 52 alin. (1) teza întâi în coroborare cu articolul 50 din același Cod.

23. Totodată, Curtea reiterează că există garanții procedurale în acest sens, conform cărora justițiabilii beneficiază de căile de atac împotriva hotărârii judecătorești care îi dezavantajează (a se vedea DCC nr. 10 din 1 februarie 2022, § 24).

24. Dat fiind faptul că excepția de neconstituționalitate în cauză nu conține argumente noi și nu există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea, Curtea reține că atât soluția, cât și considerentele deciziei anterioare menționată *supra* sunt aplicabile în prezenta cauză.

25. Prin urmare, în baza celor menționate, Curtea constată că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „recuzarea judecătorului căruia i s-a încredințat verificarea temeiniciei recuzării declarate unui alt judecător” din articolul 52 alin. (5) din Codul de procedură civilă, ridicată de dl avocat Vasile Lungu, în interesele dlui Constantin Vornicu, parte în dosarul nr. 2-2522/2020, pendinte la Judecătoria Ungheni.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 15 decembrie 2022

DCC nr. 181

Dosarul nr. 181g/2022